

9. Tuncay N., Uzunboylu H. Anxiety and Resistance in Distance Learning. *Cypriot Journal of Educational Sciences*. 2010. 5. P. 142-150.

Швидка Тетяна Сергіївна

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Проблематика самовизначення на сучасному етапі має глибокі культурно-історичні корені в нашому суспільстві. Передусім, це пояснюється безперервною зміною проблемних ситуацій, якими характеризується наше існування. Можна сказати, що зараз педагогічна наука затвердилася в думці про включення культури самовизначення в число показників базової культури особи. В зв'язку з цим діяльність, що вибудовується педагогами по розвитку лідерських якостей у сучасних підлітків, не може обійти і створення умов для розвитку у них здібності до самовизначення.

Вступаючи в активне самостійне життя, кожне молоде покоління вирішує для себе проблеми, які прийнято вважати вічними: життєвого, професійного і емоційно-ціннісного вибору. У ранній юності зростаюча активність процесу самовизначення особи обумовлена потребою зайняти внутрішню позицію дорослої людини у зв'язку із закінченням школи, коли майбутнє набуває відчутних рис. Розширення соціального простору життєдіяльності, майбутнє входження в післяшкільний соціум, необхідність адаптуватися до змін зовнішніх умов, пошук і вибір шляхів побудови власного життя, визначення перспектив здобуття подальшої освіти – усе це створює стресову ситуацію напруги, енергетичних витрат і можливого розчарування.

У старшокласників відсутній соціальний досвід, який дозволяє їм адекватно реагувати на виникаючі ситуації, котрий спонукає їх звертатися до психологічного захисту, який нерідко спотворює реальність, та зате створює видимість емоційного благополуччя. Це може привести до дезінтеграції особи. Щоб знайти оптимальний спосіб поведінки, вибрати варіант адекватного виходу з конфліктного становища, позбавитися від стресової ситуації і життєвих утруднень, потрібні зусилля освітніх установ і громадськості, їх допомога і підтримка, тобто те, що ми називаємо педагогічним супроводом соціального самовизначення випускників шкіл.

До вікових труднощів життєвого самовизначення сьогодні додається різноманіття складних соціальних проблем, обумовлених перетвореннями в українському суспільстві. Коли відбувається різка зміна способу життя і соціальної поведінки, коли коливаються до того, що взаємовимикаються цінності і відторгаються деякі традиційні моральні і світоглядні представлення, а нові викликають безліч сумнівів, неефективними виявляються багато стереотипів, звичні моделі поведінки.

В умовах загальної нестабільності загострюється вірогідність ухвалення спонтанних, непродуманих рішень проблем екзистенціального характеру. Вважається, що без здатності зробити усвідомлений вибір належній готовності до життєвого і професійного самовизначення, людина втрачає можливість набути культури, реалізувати себе як самобутня істота, активно перетворююча громадське життя.

Реалії навколишньої дійсності і наші уявлення про неї такі, що попадання людини в ситуацію невизначеності, пошуку, відсутності відповідей на багато питань стає нормою, а проблема вибору (життєвого, професійного, особового характеру) – як ніколи актуальною. Не випадково адаптація молоді до умов життя суспільства, що нестримно міняються, особливо виділяється серед найбільш значущих тенденцій сучасного етапу розвитку освіти у світі. Не можна не враховувати і те, що у молоді сприйняття реальності доповнюється, трансформується, нерідко спотворюючись багатобарвним відеорядом, насиченим звуковим супроводом, віртуальними образами комп'ютерних і інших засобів мультимедіа.

Самовизначення у сучасному світі, який постійно змінюється, виступає найважливішим аспектом особового розвитку і повноцінної життєдіяльності людини. Враховуючи, що найбільш яскраве самовизначення особи актуалізується в старшому підлітковому і ранньому юнацькому віці, а школа виступає найважливішим інститутом соціалізації, представляється актуальним досліджувати технологію соціально-педагогічної допомоги в самовизначенні старшокласників.

Традиційні способи професійної орієнтації, вживані в стабільно розвиваючому суспільстві, стають неефективними в умовах економічної і соціальної дестабілізації українського суспільства в умовах складного процесу становлення ринкових відносин у сфері праці і освіти.

Результатом професійного самовизначення старшокласників в сучасних умовах повинна стати не вузько спрямована професійна спеціалізація, а готовність учня до професійного і кар'єрного зростання, а також освіти протягом усього життя, здатність самостійно ставити цілі і визначати етапи їх досягнення, оптимально використовуючи при цьому наявні ресурси. Найважливішою метою соціально-педагогічної допомоги є допомога молодій особі в правильній побудові життя і реалізації особистих планів.

Проблема зв'язку життєвого і професійного самовизначення актуальна в даний час, період нестабільності, коли соціальна криза загострює не тільки

зовнішні, а і внутрішні протиріччя, знаходить повне відображення в соціально-психологічному феномені самовизначення.

Від змісту життєвого самовизначення залежить не лише позитивне рішення внутрішніх протиріч, але і направленість розвитку особистості в цілому.

Професійне самовизначення відіграє важливу роль в процесі соціалізації. Сучасні умови на ринку праці, сам вхід в ринкову економіку змінюють характер і мету праці: зростає її інтенсивність, посилюється напруга, вимагається високий професіоналізм, особливо необхідними якостями стають витривалість і професіоналізм. Всі ці вимоги, в свою чергу, вказують на важливі психологічні якості, які повинні бути наявні у людини на ринку праці: активність, стресостійкість, виражені когнітивні здібності, працелюбність, моральність. Тому однією із найважливіших задач є розробка психологічного забезпечення професійної діяльності, яка б сприяла створенню ефективної системи, як психологічного так і професійного консультування, яке б забезпечило умови для вільного життєвого та професійного самовираження і самореалізації людини, її успішної адаптації до соціально-економічних умов, які постійно змінюються.

Актуальність проблеми професійного вибору в зв'язку з іншими компонентами життєвого самовизначення недостатньо розроблена в спеціальній літературі і її детальна проробка дає можливість вийти на рішення дуже багатьох психологічних проблем особистості: на визначення значення професійного вибору для людини; на типологію зв'язку професійного вибору з життєвим самовизначенням; на проблему первинної соціалізації особистості.

Щукина Ганна Юріївна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ КОХАННЯ ТА ЛЮБОВІ В ПСИХОЛОГІЇ

В психології існують різні підходи до розуміння феномену «Любов». Кожен підхід має свої сильні та слабкі сторони. Психологія кохання, розкриття для психології простір цінності, значення, досвід, можливість продовжувати себе в іншій людині суб'єктивність та діяльності особистість розвивається разом з олюдненням сучасні знання.